

швидкості автомобіля, що також допомагає оскаржити незаконний штраф з камери відеоспостереження.

Недоліки відеореєстратора

Велика частина цих пристроїв так чи інакше є перешкодою на лобовому склі (відеореєстратор обмежує оглядовість, так як закриває частину лобового скла).

Список використаних джерел

1. Автомобільні відеореєстратори – де їх можна використовувати легально? URL : <https://trans.info/ru/avtomobilnyie-videoregistratoryi-gde-ih-mozhno-ispolzovat-legalno-68582..ю>

2. Де можна і де не можна користуватися відеореєстратором + 2 головні причини заборони. URL : <https://www.moyo.ua/ua/news/gde-mozhno-i-gde-nelzya-polzovatsya-videoregistratorom-2-glavnye-prichiny-zapreta.html>.

Семенов Віктор Васильович,

доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Підвищення професіоналізму працівників Національної поліції України є одним із пріоритетних завдань навчальних закладів МВС України. Сучасний стан боротьби зі злочинністю з одного боку, й розвиток криміналістичної науки з іншого, вимагають вдосконалення такої підготовки.

Невід’ємна складова частина навчання слідчого – криміналістична підготовка.

Орієнтуючись на традиційну систему криміналістики та на зміст практичної діяльності з розслідування кримінальних правопорушень, уявляється можливим виділити наступні компоненти криміналістичної підготовки працівників НП України, найбільш важливими з яких є:

1. Криміналістичні знання, які являють собою поінформованість про закономірності механізму злочинів, виявлення, дослідження й використання інформації з метою розслідування конкретного кримінального правопорушення.

2. Криміналістичні вміння та навички, які являють собою засвоєні фахівцем способи практичного застосування криміналістичних знань у практичній діяльності.

Криміналістичні вміння та навички можна поділити на чотири групи, що відповідають розділам криміналістики: а) техніко-криміналістичні вміння й навички володіння засобами виявлення, збирання, дослідження матеріальних джерел криміналістично значущої інформації; б) тактико-психологічні вміння й навички проведення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; в) аналітико-криміналістичні вміння й навички з виділення

значущої криміналістичної інформації під час розслідування й оцінки її ролі; г) організаційно-методичні криміналістичні вміння й навички слідчого, дізнавача та оперативного працівника, що має організаційно-методичне значення під час проведення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, а також розслідування кримінального правопорушення в цілому.

Досягнення успішності проведення слідчої (розшукової) дії полягає в реалізації комплексу дій, що є її складовими елементами – тобто кримінально-процесуальних; організаційно-тактичних; морально-етичних; психологічних.

Розглядаючи організаційно-тактичний елемент, слід зазначити, що до організаційної частини відносяться дії, які сприяють у подальшому найбільш раціональному проведенню слідчої (розшукової) дії – планування, підготовка та безпосереднє проведення, використання технічних засобів, взаємодія суб'єктів розслідування тощо. В тактичній частині розглядаються дії, спрямовані на розв'язання конкретних завдань, прийняття тактичних рішень і визначення своєчасності та доцільності проведення слідчої (розшукової) дії, оцінка необхідності здійснення запланованих заходів з урахуванням слідчої ситуації.

Тактико-психологічні вміння й навички проведення слідчих (розшукових) дій передбачають в тому числі раціональне й ефективне використання засобів криміналістичної тактики, розроблених у межах тактико-криміналістичного забезпечення розслідування і наданих у вигляді криміналістичних рекомендацій. Одним із засобів криміналістичної тактики є тактика слідчої (розшукової) дії.

Серед слідчих (розшукових) дій виділяється слідчий експеримент. Він має складний, комплексний характер, йому притаманні ознаки вербальних і невербальних дій, може нести ризики втрати інформації та небезпеку для її учасників.

Саме така слідча (розшукова) дія як слідчий експеримент здавна знаходилась в арсеналі тактичних засобів криміналістики та кримінальному процесуальному законодавстві і в різні часи мала такі назви: «відтворення обстановки й обставин події», «слідчий експеримент», «перевірка показань на місці».

До появи в 2012 році такої слідчої (розшукової) дії, як «слідчий експеримент», що передбачає відтворення дій, обстановки, обставин певної події існувала така слідча дія, як «перевірка показань на місці», тактика якої була розроблена достатньо ґрунтовно і перевірена на практиці. Проведення зазначеної слідчої дії вбачалось доцільним при виникненні в показаннях підозрюваного, потерпілого або свідка суперечностей у відомостях про місце злочину (події), надання інформації, яка викликає сумнів щодо знання допитуваною особою обставин події, яка досліджується, та інших невідповідностей. Підготовчий етап цієї достатньо складної слідчої дії передбачав обов'язкове попереднє ознайомлення з місцем, де будуть перевірятися показання [1, с. 338].

Криміналістична теорія і практика розробила певні загальні тактичні положення проведення слідчого експерименту [2, с. 507].

Одним із тактичних аспектів підготовки до проведення слідчого експерименту є визначення змісту та умов його проведення. Для цього рекомендується провести рекогносцировку – попереднє ознайомлення слідчого з місцем і обстановкою запланованої слідчої (розшукової) дії. Особливо це важливо, якщо слідчий раніше там не був. Для виконання вимог кримінального процесуального закону – максимального наближення досліджуваної події до обстановки, яка була в момент розслідуваної події, з'ясування можливих змін та можливої реконструкції – слідчому також необхідно здійснити виїзд на місце майбутнього слідчого експерименту [3, с. 26].

Під час опитування практичних працівників – слідчих, дізнавачів, оперативних працівників, спеціалістів-криміналістів, представників патрульної поліції – із метою перевірки знань і розуміння положень тактики слідчого експерименту була виявлена наступна закономірність.

Саме питання підготовчого етапу слідчого експерименту – необхідність попереднього ознайомлення слідчим із місцем і обстановкою майбутньої слідчої (розшукової) дії – не сприймається як необхідне опитаними зі стажем практичної роботи до 5 років. Більш досвідчені працівники розуміють приховані ризики слідчого експерименту, необхідність особистого попереднього дослідження слідчим місця проведення і можливої необхідної його підготовки (реконструкції). Відношення до даного питання практичних працівників зі стажем практичної роботи понад 5 років ґрунтується на особистому досвіді або на досвіді колег.

Зазначене дозволяє зробити висновок щодо наявності певних недоліків у вивченні майбутніми правоохоронцями тактики слідчого експерименту і необхідності їх усунення.

Список використаних джерел

1. Криміналістика. Академічний курс : підручник / Т.В. Варфоломеева, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров [та ін.]. К. : Юрінком Інтер, 2011. 504 с.

2. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 752 с.

3. Тактика проведення слідчого експерименту під час досудового розслідування [Текст] : метод. рек. / [П.Є. Антонюк, А.О. Антошук, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 70 с.